

BISERICA și ȘCOLA.

Foiă bisericească, școlastică, literară și economică.

Iese odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 5 fl.—cr., pe 1/2 an 2 fl. 50 cr.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr., pe jumătate an 7 franci.

PREȚUL INSERTIUNILOR:

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 3 fl.; până la 200 cuvinte 4 fl.;
și mai sus 5 fl. v. a.

Correspondențele se se adreseze Redacțiunei

„BISERICA și ȘCOLA.”

Er banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

În situațiunea actuală a bisericii ortodoxe române.

Este o trăsură pururia caracteristică a bisericii ortodoxe române, că a știut să-se apere, și să-se desvölte între toate împrejurările grele, prin cari a trebuit să trecă.

S'a apërat, și s'a desvoltat acëstă biserică de regulă și totdeuna numai prin forțele sale proprii, și anume prin aceea, că s'a străduit totdeuna, și între toate împrejurările, ca să fiă o vrednică păzitoră și fidelă interpretă a principiilor dumnezeiești ale evangheliei Domnului.

Greutăți am avut totdeuna; dar astăzi aceste greutăți ni s'au înmulțit; și după toate prevederile ni-se vor înmulți. În fața acestei situațiuni, este natural, ca să-ne marcăm o nimerită liniă de conduită în toate afacerile, cari ne privesc, și cu un program bine definit, de carele toți să-ne însuflețim, să-ne urmăm mersul înainte spre desvoltare. Programul nostru, de sine se înțelege nu pöte fi altul, decât programul cel vecinic al bisericii Domnului. Acest program se reasumă în faptul, că biserică și instituțiunile ei sânt divine. Purcedënd de aici puterea noastră consistă cu deosebire, ca se ținem cu rigöre la caracterul pozitiv divin al bisericej, și inspirați de acest caracter să lucrăm în toate afacerile noastre în conformitate cu acest caracter. Prin acest caracter pozitiv divin să formăm, să întărim, și să alimentăm sëmțul de pietate al credincioșilor.

Acest sëmț de pietate al credincioșilor este baza și viitoriul nostru. Când constatăm acësta, amintim tot de odată, că acest sëmț de pietate este spus astăzi mai mult, decât ori când la o mulțime de ispite. Pre de altă parte amintim și aceea, că în nimic nu este omul așa de mult spus a aluneca și a să îndoi ca în afaceri de religiune și credință mai cu seamă, când împrejurările esterne nu-i sânt favorabile.

Pentru a paralisa ispitele și pentru a feri po-

pörële de îndoieli în materiă de credință și a-le conduce și îndulci, ca să trăiescă dupa voința lui Dumnezeu există, și lucrăză biserică. Lucrăză biserică de ani mulți în aceste douë direcțiuni, dar dușmanii ei în loc să-se imputineze, s'au înmulțit; și cauza este förte naturală, pentru-că apröpe toate confesiunile au perdut pré mult timp cu dispute subtile doctrinare, și din acëstă causă pöte că s'a negles aceea ce numim păstorire și creștere cristinescă a poporului. Ca dovadă despre acësta amintim faptul, că pre când se purtau disputele cele destul de vehemente între rösăriteni și apuseni în sinödele dela Lyon, Ferrara, Florența și Roma asupra unor cestiuni și divergințe subtile doctrinare, pre atunci se sëmăna în Europa apusenă sëmënța de nouë desbinări și n'ntelegeri în biserică, și sfășierea bisericii celei una a Domnului și Mântuitoriului Christos în o mulțime de confesiuni, și durere în o mulțime de secte.

Biserică noastră s'a ferit totdeuna de a da și cea mai mică ansă la astfeliu de neînțelegeri atât în internul ei, cât și față de alții. Vom urma și în situațiunea, în carea ne găsim astăzi tot astfeliu. Acëstă ținută ni-o impun atât tradițiunile rëmase nouë de moșcenire din bëtărani, cât și caracterul bisericii ca instituțiune divină a păcii și a propagării iubirei evanghelice între ömeni pentru mântuirea și fericirea lor.

Ținta noastră, a bisericii trebuie să fiă cu deosebire îndreptată astăzi: întru a întări în inima poporului sëmțul pentru sfințenia tainei cununiei și sfințenia vieții familiare. Și în punctul acesta, așa credem noi, că ne va da o însëmnată mână de ajutoriu bunul sëmț al poporului nostru de a ține la datinele lui religiöse moșcenite din bëtărani și mai mult decât acësta tăria și vecinica valöre și putere a cuvëntului Domnului. Poporul nostru a privit, și privesce în căsătoria un act sfânt, carele se încheiă din voința și prin binecuvëntarea lui Dumnezeu. Töte datinele poporului nostru dela cununiă sânt în strënsă legătură cu acëstă credință, și ele emanăză din sëmțul lui de pietate creștinescă.

Sentimentul de pietate al poporului a condamnat totdeauna înșotirile, cari nu au emanat din voința lui Dumnezeu, și nu s'au împărțit de binecuvântarea lui Dumnezeu. Chiar pentru acesta credem, că poporul nostru, care voiește a trăi și a-și întemeia viitorul prin religione și prin o viață emicament religioasă, va prețui de aci înainte în măsură și mai mare sfințenia căsătoriei și a vieții familiare.

Totul depinde, precum înțelegem noi lucrul, dela modul și maniera, în carea biserica și organele ei vor ști, și vor afla mijlocele nimerite pentru a întări în popor sêmțul de pietate creștină. Lumea și duchul lumii de astăzi, cu adevărat, că nu este cel mai favorabil sêmțului de pietate creștină. Cu toate acestea, așa credem noi, biserica ortodoxă română va ști se afla și în situațiunea de astăzi modul și mijlocele, prin cari se întărescă sêmțul de pietate al credincioșilor săi.

Biserica creștină este instituțiune vecinică menită a conduce viața și dezvoltarea poporilor, în toate timpurile și între toate împrejurările. Avem noi în sfânta evangeliă și în dezvoltarea istorică a bisericii înviațiun și învățătură bogată, ca să șcim lupta în contra ori căror direcțiuni greșite. Înspirați și armați cu aceste dumnezeiești învățături vom lucra și de aci înainte tot mai cu mult succes la întărirea sêmțului de pietate creștină.

Reformațiunea lui Zvingli și Calvin.

Cam în același timp, în carele s'a început reformațiunea prin Luter în Germania, se începe și în Elveția. Urzitorul reformațiunii în Elveția este Ulrich Zvingli, un om ambițios până la vanitate, bun orator, dar fără cunoștințe profunde. Dênsul a funcționat cu începere dela 1516 ca preot în Einsiedeln, ér dela 1519 în Zürich. Îndată după instituirea sa de preot în Einsiedeln, va să dică cu un an înainte de Luter începu Zvingli a combate unele puncte din doctrina bisericii apusene, și anume cultul sfinților, processiunile și altele. La început a pășit Zvingli numai ca un feliu de critic al doctrinei și disciplinei dominante în biserica apusă. Aușind însă mai târziu de pășirea lui Luter în Germania, concepu și el planul de a păși ca reformator. Ansă pentru o reformă a luat și Zvingli dela comerțul cu indulgențele. Dênsul în predicile sale a pășit cu totă vehemența în contra comerțului cu indulgențele. Și esistând și în Elveția ca și în Germania nemulțămire, și tendența multora de a-se emancipa de sub autoritatea papei, predicile lui Zvingli i-au câștigat repede mulți aderenți din popor, precum și autoritatea civilă a cantonului Zürich. La anul 1520 senatul cantonului Zürich dispuse, ca preoții să nu predice

poporului altceva, decât ceea ce se pôte dovedi din sfânta scriptură. Ajutat de stăpânirea lumescă Zvingli voia să introducă o reformă și mai radicală decât Luter în biserică. Dênsul învăța, că tot ceea ce nu se pôte dovedi direct din sfânta scriptură trebuie delăturat din biserică, și pentru a poté efectui acest propus al său, Zvingli și aderenții săi pășiră cu totă vehemența în predicile lor contra ierarhiei, contra celibatului și contra liturgiei; și în anul 1524 aruncară cu puterea din biserici altarele, crucile, icônele, luminile și organele; ér cu privire la sfânta cuminecătură învăța, că este numai un simbol, prin carele poporul își aduce aminte de „corpul și sângele Mântuitorului Christos.“ Învățăturile lui Zvingli s'au introdus repede nu numai în Zürich, ci și în alte cantone din Elveția atât din motivul, că lumea în genere dorește schimbări, precum și mai cu sémă din acel nefast motiv pré adeseori propriu naturii omenesci de a se emancipa mai cu sémă în cele spirituale de ori ce disciplină.

În fața acestei situațiuni teologii catolici au încercat a convinge pre reformatori prin dispute și dela anul 1523—1528 se ținură mai multe dispute între Zvingliani și între reprezentanții bisericii apusene, dar fără succes. Lățindu-se tot mai mult învățăturile lui Zvingli, cantónele cari adoptaseră aceste învățături s'au încercat a-le impune cu puterea și cantónelor rămase credincioase bisericii apusene. La anul 1531 s'a întemplat un războiu formal religionar între cantónele Zvingliane și între cantónele credincioase bisericii apusene. Zvingliani însă au fost bătúți, și Zvingli însuși cădiu mort în luptă. Numai prin puterea armelor și-au potut asigura cantónele apusene linișce și pace religionară.

Reforma inițiată de Zvingli o continuă în Elveția Ioan Calvin. Dênsul s'a născut la 1509 în Noyon în Franția nordică. Studiele teologice le-a făcut în Paris; și începând dênsul aici a propaga ideile lui Luter la 1535 a fost isgonit din Franția. Isgonit din Franția merse în Elveția, și se așeză în Genf. Aci intră în legătură cu reformații Zvingliani; și ca profesor și predicator își câștigă o influență politică foarte mare. Fiind însă Calvin om sever și îngâmfat și pentru acesta nepotându-l suferi o partidă dintre nobili, așa numiții „libertini și patrioți,“ dênsul a trebuit să mērgă din Genf la anul 1538. În urma unei schimbări politice, și anume cădând dela guvern libertinii, dênsul la anul 1541 a fost rechemat la Genf, și a fost pus în fruntea guvernului bisericesc și politic.

În această pozițiune edă Calvin încă în același an un regulament bisericesc, și o judecată a moravurilor, prin cari normă întréga vieță casnică a poporului după perceptele evangheliei. Regulamentul bisericesc lucrat de Calvin se introduse în republica din Genf în 2 Ianuarie 1542 ca lege fundamentală de stat, și pentru supraveghiarea vieții religioase și politice a poporului se înființă un Consistoriu, compus din 6 membri din cler și din 12 mineni. Acest Consistoriu funcționa și ca tribunal civil. Cine nu se purta cu destulă pietate față de acest Consistoriu era decherat de „rebel în contra lui Dumnezeu și în contra sfintei reformațiuni,” și era aspru pedepsit. Consistoriul supraveghia vieța și modul, cum cercetază poporul biserică, și pentru cele mai mici transgresiuni dicta aspre pedepse. Pedépsa cea mai mare era proscierea și espulsarea din țără. Preoții visitau regulat casele poporenilor și pentru cele mai mici disordini țineau cercetări. Calvin însuși procedea ca un dictator carele în nimic nu suferia nici un feliu de amestec seau contradicere din partea cuiva. Cuvântul lui era autoritate infalibilă.

Cultul consta din predică și catechese, se cântau psalmi, și se rostean rugăciuni. În predică și în catechese se esplicau, și se predau poporului învețăturile cuprinse în cartea sa intitulată: „învețătura religiunii crestine.” Pentru propagarea învețăturilor sale, Calvin înființă la anul 1558 și o academiă în Genf pentru filosofă și teologiă. În privința dogmatică sistemul religios propagat de Calvin se deosebește de al lui Luter în două puncte și anume în teoria lui despre cuminecătura și în teoria lui despre predestinațiune. În privința cuminecăturii Calvin înveța, că după ce corpul Mântuitorului nu este în tot locul, ci numai în Ceriuri, — în momentul când credincioșii se împărtășesc cu cuminecătura se revarsă în sufletul credincioșilor o putere, carea emanază din Ceriuri din corpul și sângele Mântuitorului Christos. Acastă putere se revarsă însă numai în sufletul acelor ómeni, pre cari i-a destinat Dumnezeu pentru fericire; ér ómenii cari nu sânt predestinați de Dumnezeu pentru fericire primesc prin cuminecătura după Calvin numai pâne și vin. Învețătura lui Calvin despre predestinațiune este următória, și anume: Dumnezeu a destinat din eternitate pre unii ómeni pentru fericire, ér pre alții pentru osândă. Dumnezeu împărtășese grația divină numai ómenilor predestinați din eternitate pentru fericire, și o denégă celor predestinați pentru osândă. După Calvin tot ceea ce se întâmplă cu omul în vieță se întâmplă din n e c e s s i-

tate absolută și nu din voința omului. Omul păcătuiește după Calvin, pentru că așa dispune prevedința divină, ca unii ómeni să păcătuiească; ér alții fac fapte bune, pentru că sânt predestinați de prevedința divină, ca să fiă organe ale îndurării lui Dumnezeu. Aceștia se guvernază prin grația divină, carea este neinvinsă. Prin sistemul religios introdus de Calvin, sistemul lui Zvingli încetază, și se introduce confesiunea lui numită „a dóua confesiune helvetică.” Opul lui Calvin după mórtea lui întâmplată la 1564, l'a continuat scolarul său Teodor Beza, precum și o academiă de filosofă și teologiă înființată de Calvin în Genf la anul 1558.

Învěțământul istoriei.

A) Metoda.

1. Însemnătatea pedagogică.

Istoria descrie întâmplările omenimei. Din ea putem vedé prin ce fase de desvoltare au trecut diferitele popoare în diferite epoce. Însemnătatea pedagogică a acestui studiu este foarte mare. Dacă e instructiv de a cunoaște și numai biografia unui singur om, cu atât mai instructiv trebuie să fie a studia istoria patriei și națiunei nóstre și istoria universală a omenimei.

Studiul istoriei cultivează spiritul elevilor armonice în tóte direcțiile, și anume cultivéază mai întâi inteligenta. Dacă elevul reproduce numai narațiunea ca atare, atunci lucréază mai ales memoria lui; deci datorința învețătorului e de a atrage atenția elevului și asupra causerelor evenimentelor. Examinând evenimentele după causă și efect, arătând diversitatea epocelor și popórelor, comparând persónele istorice după principiile și caracterul lor, inteligenta elevilor se va înavuți cu o mulțime de judecări prețioase. Pe acésta cale elevii vor ajunge la convingerea, că evenimentele omenimei sânt conduse de legi ne-strămutabile. Cugetele mari ale marilor bărbați ne îndemnă și pe noi de a cugeta. Mai departe istoria neșabiliteză și sentimentele. Istoria se póte privi ca o etică aplicată, carea prin exemple arată elevilor, ce este nobil și sublim, și tot prin exemple îi face a uri ce este detestabil și plantéază în dînșii aspirațiuni bune. Asupra inimilor june de sigur va avé mare influență dreptatea lui Aristide, jertfirea eroică pentru patrie a unui Leonida, Muciu Scevola, șcl. șcl. Apoi istoria întârește voința și forméza caracterul. Avénd elevii ocașie de a cunoște faptele persónelor istorice și vedénd totodată și cosecvențele acelora, prin cele nobile se vor însufleți și se vor îndemna de a-le imita, ér' pe cele nenobile le vor detesta și încunjura. Prin istorie elevii se vor convinge, că sevirsirea virtuții înalță popórele, ér' vițiile produc perirea lor. Din istorie generația tineră va înveța de a se lupta pentru drep-

tate. În fine istoria deșteaptă în elevi admirarea, credința și speranța față de providența divină, carea înțelepțește guvernază nu numai sôrtea omului singular, ci și destinele omenimei.

2. *Materia de învățământ.*

După-ce unul din scopurile principale ale istoriei este de a forma din elev un membru folositor pentru patrie, națiune și omenime, urmază, ca materia învățământului istoric are se fie acesta: 1) evenimentele din istoria patriei și a națiunii mai detaiat, ér' 2) evenimentele istoriei universale în trăsuri generale. Firește punctul de pornire va fi istoria patriei și cea națională, dela care apoi succesiv vom trece la istoria popórelor învecinate și la istoria omenimei.

La alegerea materiei de învățământ trebuie a considera atât partea politică, cât și cea culturală a întâmplărilor.

Istoria politică expune relațiile externe ale vieții de stat, conflictele ostile dintre popóre, cuceririle, șcl., apoi mai vorbește și despre viața politică internă arată așezămintele, pe cari le-a creat societatea omenescă, și în fine pune în vedere progresul sau decadența statelor. Ací aparține organizația generală a țerei, miliția, administrația, legislațiunea, constituția, șcl.

Istoria culturală se ocupă cu împrejurările, cari au promovat ori împedecat bunăstarea materială și dezvoltarea spirituală a popórelor; ea ne orientază asupra relațiilor economice, industriale și comerciale ale statelor, și totodată descrie activitatea intelectuală a ómenilor pe terenul științelor, artelor și religiunii.

În șcôla poporală materia învățământului istoric deci are se fie de o parte istoria dezvoltării politice și sociale, ér' de altă parte istoria dezvoltării materiale și spirituală a popórelor.

În cadrele acestui material firește trebuie să se cuprindă și istoria timpului present, căci numai așa va putè elevul să înțelégă și să-și explice stările actuale din antecedentele trecutului.

3. *Procesul.*

După planul nostru, învățământul istoriei propriu đis are se se începă în clasa a V-a. În această clasă, în nex cu piesele istorice din cartea de cetire și cu cunoștințele pregătitoare din geografie, învățătorul va preda istoria națională sau a patriei în forma de tipuri biografice alese. În clasa a VI-a instrucția se va începe cu popórele antice în trăsuri de tot generale, apoi se va trece la tractarea istoriei patriei mai detaiat și complet, și apoi cu această se va aduce în legătură istoria altor popóre învecinate și succesiv evenimentele mai însemnate din istoria universală a omenimei.

Acastă materie o putem specifica în modul ur-

mător. Distingem două grade, și anume: 1) gradul pregătitor, 2) învățământul istoriei propriu đis.

Gradul pregătitor are loc în cele patru clase inferioare, ér' învățământul istoric propriu đis în cele două clase superioare. Acolo instrucția are un caracter pregătitor și introductiv, urmărind scopu' de a desvolta în elevi pricepere și interes pentru studiul istoriei; ací însă elevii primesc cunoștințe pozitive și coerente asupra evenimentelor din istoria patriei și cea națională în detai, ér' din cea universală în trăsuri generale. Acolo predarea e numai povestire, ací însă ea trebuie să iee o direcție pragmatică și obiectivă.

La învățământul istoric pregătitor trebuie să ne nisuim de a deștepta în elevi simț pentru lucrurile, cari sânt de o însemnătate mai înaltă pentru om, decât înereșele mici ale vieții de tóte đilele. Apoi trebuie a ne îngrijii ca, după-ce învățământul istoriei reclamă predare acroamatică și coerentă, copiii să se îndătineze cu această formă de instrucție. În fine sânt în istorie o mulțime de noțiuni ca de ex. stat, națiune, biserică, rege, guvern, șcl., pe cari numai așa le va putè elevul înțelege, dacă mai nainte a primit pregătirile necesare.

Mai bine se pot pregăti elevii pentru înțelegerea istoriei prin poveștile poporale și prin legendele istorice. Povești a auđit copilul și în casa părintească. Șcôla are să continue lucrarea familiei. Poveștile se încep deja la învățământul intuitiv și se continuă în cartea de cetire. O parte fôrte însemnată a gradului pregătitor este și învățământul geografiei, care pretutindenea trebuie să însoțescă istoria.

Învățământul istoric propriu đis se póte divisa în două cursuri, și anume cursul prim în clasa a V-a, și cursul al doilea în clasa a VI-a. Cursul prim cuprinde istoria patriei și cea națională, predată în formă biografică; însă deja în acest curs este bine a atinge și așezămintele, moravurile și ideile, pe cari le-a născut o epocă óre-care. Deci pe lângă biografii vor fi de lipsă și monografiile. Cursul al doilea cuprinde istoria patriei și cea națională mai*pe larg și în legătură logică și cronologică; cu evenimentele din istoria patriei aducem în nex evenimentele memorabile din istoria omenimei. La fie-care eveniment epocal ne oprim spre a face o privire asupra trecutului, pentru-ca elevii să înțelégă cauzele, și altă privire asupra viitorului, pentru-ca ei să prevadă consecvențele istorice.

În șcôlele de fetițe trebuie să se tracteze cu îngrijire caracterele nobile ale acelor femei, despre cari istoria vorbește cu laudă. Prin astfel de exemple în eleve se va forma o idee mai înaltă despre chemarea femeii.

D I V E R S E.

* Conferința învățătorască în Timișoara.

În ziua de 7 Iulie c. n. mai mulți învățători din cele patru protopresviterate aparținătoare eparchiei gr. or. române a Aradului s'au întrunit în o conferință prealabilă în Timișoara, și au luat concludul ca pre zilele 8 și 9 August v. a. c. să-se concheme adunarea generală a reuniunii districtuale a învățătorilor din protopresviteratele din stânga Murășului în Timișoara la școala din Fabric. Tot de odată a luat această conferință concludul, ca reuniunea districtuală să fiă reprezentată prin o delegațiune din sînul său la jubileul de 25 de ani al reuniunii învățătorilor din Caransebeș ținîndă în 6 și 7 August nou a. c. cu care ocaziune se va desvâli și monumentul fericitului întru aducere aminte Loga-Diaconovici.

* Bibliografie. A apărut protocolul adunării generali a cincina a reuniunii învățătorilor gr. or. din diecesa Aradului ținută în Arad la 18 April 1895, cu următorul cuprins: Protocolul adunării generali a V-a, A) Programă adunării generali a V-a, B) Cuvent de deschidere, C) Necesitatea școlilor de repetițiune în legătură cu îngrijirea de creșterea ulterioară a tinerimei, D) Nazarenismul, E) Revoluțiunea franzeșă și N.-Bonaparte, G) Raportul general al comitetului H) Despre învățămîntul religiunii, I) Raportul cassariului L) Raportul bibliotecariului, M) Observări la propunerea religiunii N) Limba magiară în școlile noastre poporale, O) Rolul învățătorului ca educator.

* Cine a inventat tiparul? Pân' acuma se credea, că inventatorul tiparului a fost Guttenberg; numai Italienii reclamau această invențiune în favorul conaționalului lor Pamfilio Castaldi. Dar „Fóia Diecesană“ dela Caransebeș, scrie, că dl architect Adrian Diacon a găsit în ruinele fostei colonii romane Bersovia, lângă Bocșa, nu departe de Timișoara, nisce probe necontestabile, că Romanii, și în deosebi cei din legiunea IV Flavia Felix, deja în secolul al II-lea după Christos au cunoscut tipariul cu litere mutabile și că în castrul stativ din Bersovia s'au și servit de el. Această descoperire epocală, a fost examinată de doi membri ai Academiei Române, cari au aprobat'o.

* „Victoria“ institut de credit și economii, societate pe acții. Sediul: Arad, casa proprie, calea Archiducelui Iosif Nr. 2. (vis-à-vis de casa orașului) — Întemeiat la 1887. — Capital de acții: fl. 300.000; Fond de rezervă: fl. 80.000. — Depuneri: fl. 800.000: Circulația anuală: fl. 10.000.000. Primește depuneri spre fructificare, după cari solvesce 5% interese fără privire la termenul de abdicere. Darea de venit după interese încă o solvesce institutul separat. După starea cassei, depuneri până la fl. 1000 se restituiesc îndată la prezentarea libelului fără abdicere. Depuneri se pot face și redica și prin postă și se efeptuesc momentan după sosirea comandai. — Direcțiunea institutului.

C O N C U R S E.

Pentru deplinirea capelaniei temporale pe lângă morbosul preot Georgiu Stoia din Cuied, în protopresbiteratul Butenilor, prin acesta se escrie concurs cu termen de alegere până la 30 Iuliu a. c. până când recurenții se vor presenta vre-odată în biserica din loc, ca să se facă cunoscui alegătorilor, — érá recurrese pe calea P. Oo. Oficiu protopresbiteral — le vor substerne subscrisului comitet parochial.

Comuna bisericăscă Cuied constă din 1408 suflete în 300 căși, jumătate din venitul parochial, care s'a fixat la 310 fl. — indică că recurenții au a poșede testimonii de cualificațiune pentru parochiele de clasa a d ó u a.

Cuied, la 29 Iuniu 1895.

Comitetul parochial.

Cu șcirea mea: CONSTANTIN GURBANU, m. p. ppbiter.

—□—

Pe stațiunea învățătorască dela școala gr. or. română din comuna Tarian, inspectoratul Oradea-mare, se escrie concurs cu termen de alegere pe 6/18 August a. c.

Emolumintele sunt: 1) În bani numérar 88 fl.; 2) 4½ jugere pămînt à 20 fl. = 90 fl.; 3) 94 măsurii de bucate à 1 fl. 25 cr. = 117 fl. 50 cr.; 4) o cânepiște sémănată cu trifoiu 6 fl. — Suma: 301 fl. 50 cr.

Afară de dotațiunea de sus alegîndul învățătoriu să vé mai bucura de venitele cantorali dela funcțiunile obveninde cam 30 fl. precum și de cortel cu două chilii, culină, cămară, podrum, și alte supra-edificate, nu altcum și de grădină pentru legumi.

Recursele ajustate conform prescrișelor Stat. Org. și §-lui 6. art. XVIII. din 1879, adresate comitetului parochial din Tarian, să se trimită subscrisului în Oradea-mare, până inclusive 3/15 August a. c. avînd recurenții în vre-o Duminecă ori sêrbătóre, a să presenta în biserica din loc, spre a-și arêta desteritatea în cântare și tipicul bisericesc.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: TOMA PACALĂ, m. p. protopop și inspector școlar.

—□—

Pe stațiunea învățătorască dela școala gr. or. română din Dornișóra, inspectoratul Oradea-mare, se escrie concurs cu termen de alegere pe 8/20 August a. c.

Emolumintele sunt: În bani numérar 300 fl. afară de acesta cortel cu grădină de legumi precum și stolele cantorale dela funcțiunile obveninde.

Recursele ajustate conform prescrișelor Stat. Org. și §-lui 6. art. XVIII. din 1879, adresate comitetului parochial din Dornișóra, să se trimită subscrisului în Oradea-mare, până inclusive 5/17 August a. c. avînd recurenții în vre-o Duminecă, ori sêrbătóre a se presenta în biserica din loc, spre a-și arêta desteritatea în cântare și tipicul bisericesc.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: TOMA PACALĂ, m. p. protopop și inspector școlar.

—□—

Pe stațiunea învățătorască dela școala gr. or. română din Felcheriu, inspectoratul Orađii-mari, se escrie concurs cu termen de alegere pe 10/22 August a. c.

Emolumintele sunt: În bani numérar 300 fl. afară de acesta cortel cu grădină de legumi, precum și stolele cantorale dela funcțiunile obveninde.

Recursele ajustate conform prescrișelor Stat. Org. și §-lui 6 art. XVIII. din 1879, adresate comitetului parochial din Felcheriu, să se trimită subscrisului în Ora-

dea-mare până inclusive 8/20 August a. c. având recurenții în vre-o Duminecă, ori sârbătoare, a se prezenta în biserica din loc, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipicul bisericesc.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: TOMA PACALĂ, m. p. protopop și inspector școlar.

—□—

Pentru ocuparea postului de învățătoriu dela școla gr. or. română din Șusturogiu, inspectoratul Oradea-mare, se escrie concurs cu termin de alegere pe 9/21 August a. c.

Emolumintele sunt: 1) În bani numără de la tot Nrul de casă câte 2 fl. 50 cr. de tot 205 fl.; 2) Pământ arătoriu și fânățiu 7 jugere și competența de pășumă 25 fl.; 3) Pentru tot pruncul deobligat la școlă câte 50 cr. = 30 fl.; 4) Stolele cantonale 16 fl.; 5) 4 orgii de lemne, cu adusul a casă 24 fl. Suma: 300 fl.

Afară de acestea cortel în natură, cu grădină de legumi.

Recursele ajustate conform precriselor Stat. Org. și §-lui 6. art. XVIII. din 1879, adresate comitetului parochial din Șusturogiu, se se trimite subscrierului în Oradea-mare, până inclusive 6/18 August a. c., având recurenții în vre-o Duminecă ori sârbătoare a se prezenta în biserica din loc, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipicul bisericesc.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: TOMA PACALĂ, m. p. protopop și insp. școlariu.

—□—

Prin trecerea în pensiuine a învățătorului Ioan Blasiu, postul învățătoresc din Remetea-lunca, a devenit în vacanță, pentru a cărui îndeplinire definitivă prin această se escrie concurs cu termin de alegere pe 6/18 August a. c.

Emolumintele încopciate de postul învățătoresc sunt: cuartir liber cu grădină intravilană de 800□, în salariu anual bani numără 200 fl.; 24 mt. lemne pentru sala de învățământ și învățătoriu; păușal pentru conferință 5 fl.; scripturistica o prevede fondul școlariu; 15 meți grâu prețuit în 45 fl.; 15 meți cucuruz în 30 fl.; 2 jugere pământ, livada de fân prețuite în arindă anualminte 25 fl. și 1/2 juger pământ arătoriu în 6 fl. la olaltă 335 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa această stațiune sunt poftiți, ca recursele lor adresate comitetului parochial, și ajustate cu documintele recerute și din limba magiară a le trimite M. On. Domn. Adam Rosa, inspector cercual de școle în Leuceșeci p. Balincz, precum a se prezenta în biserica locală pentru a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Cunoscătorii de note și apti de a înființa și conduce corul vocal vor fi preferiți.

Din ședința comitetului parochial din Remetea-luncă, ținută în 23 Iunie 1895.

Mihail Zsurma, m. p.

preș. comitet.

În conțelegere cu mine: ADAM ROSA, m. p. inspector de școle.

—□—

Pentru deplinirea stațiunii învățătoresci dela școla veche din Otlaca, (protopresbiteratul Chișineu, comitatul Arad) devenită vacantă prin pensionarea învățătorului Georgiu Turic, se escrie concurs cu termin de alegere pe 13/25 August a. c.

Emolumintele sunt: a) în bani gata 300 fl.; b) 1/4 sesiune pământ arătoriu de clasa I. împreună cu pășunatul aparținătoriu; c) șapte stângeni lemne, din cari are a se încălzi și școla, d) pentru famulați 20 fl.; e) spese

de conferință 10 fl.; f) pentru scripturistica 10 fl.; g) venitele cantonali din jumătatea comunei dela înmormântări, și anume: dela înmormântări mari 1 fl. dela cele mici 50 cr.

Recurenții au se producă testimoniu de calificațiune pentru stațiune de frunte, testimoniu din limba magiară, precum și atestat despre serviciul lor de până acum. Cei versați în grădinărit vor fi preferiți. Recursele se se trimite, adresate comitetului par. din Otlaca, la subscrierul protopresbiter în Kis-Jenő, până în ziua premergătoare alegerii. Recurenții au se se prezenteze în s-ta biserică din loc în vre-o Duminecă seu sârbătoare, pentru a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Otlaca, 18/30 Iunie 1895.

Ioan Giulani, m. p. Georgiu Turic, m. p.

preș. comit. par.

not. ad. hoc.

În conțelegere cu: Dr. I. TRAILESCU, m. p. protopresbiter, inspector de școle.

—□—

Se deschide concurs pentru stațiunea învățătorescă din Hodiș, (inspectoratul Șilinghiei, cotul Aradului) cu termin de alegere pe 23 Iulie st. v. c., până când recurenții își vor trimite recursele instruate conform cerințelor legii comitetului parochial adresate M. On. Domn. Axentie Chirila, inspector de școle în Șilinghia.

Emolumintele sunt: 1) bani gata 120 fl.; 2) pentru bucate 65 fl.; 3) pentru lemne, din cari e a se încălzi și sala de învățământ 64 fl.; 4) pământ arător și fenaț 40 fl.; pentru curățitul și încălțitul școlii 12 fl.; pentru conferință 6 fl. pentru scripturistica 3 fl.; pentru manipulara frăgărei 10 fl.; dela înmormântări unde va fi poftit, mic 20 cr. mare 40 cr., cu liturgia 60 cr., cuartir liber și grădină de legumi; cari toate laolaltă dau un venit de 320 fl. v. a.

Dela recurenți se poșteșce ca în atare Duminecă ori sârbătoare până la alegere să se prezenteze în biserica din Hodiș, ca se-și arate desteritatea în cant și tipic și se-se facă cunoscut poporului.

Hodiș, 1/13 Iunie 1895.

Pentru Comitetul parochial:

George Draga, m. p.,

preot ca președinte.

În conțelegere cu inspectorul școlar: AXENTIU CHIRILA, m. p.

—□—

Nr. 787/81 Sc. 1895.

Pe basa conclusului sinodal de sub Nrul 80 din anul curinte pentru deplinirea postului de profesor-catichet sistemizat pentru elevii nostri dela gimnasiul gr. cath. și școlile normale din Beiușiu se escrie concurs pe lângă condițiunile următoare:

1. Salariul împreună cu acel post este 800 fl. adecă: opsute floreni val. austr. care se vor plăti cu începere dela intrarea în funcțiune în rate lunare anticipative.

2. Competenții pentru acel post vor avé a dovedi:

a) Că sunt preoți gr. or. români și că aparțin ierarhiei metropolitane gr. or. române din Ungaria și Transilvania.

b) Că poșed pregătirile prescrise și calificațiunea recerută pentru parochiile de prima classă.

c) Că în serviciul prestat până aci au dovedit diliğință și purtare morală bună.

Recursele astfel instruite sunt a se înainta la subsemnatul Consistoriu până la 30 Iuliu v. (11 Aug. n.) a. c.

În fine se enunță că alesul va avé a-și ocupa postul cu începutul anului școlastic viitoriu 1895/96, în luna Septemvre a. c. și că în anul întâiu va fi considerat de

provisor, și numai după serviciu de probă de un an va fi întărit cu decret ca definitiv.

Oradea-mare, din ședința senatului școlastic ținută la 19 Iunie (1 Iuliu) 1895.

Iosif Goldiș, m. p.
vicariu episcopesc.

Pentru ocuparea postului de capelan temporal la parochia ort. rom. st. Ilie din **Timișoara-Fabric**, se escrie concurs cu termin de **30 de zile** dela prima publicare în foia diecesană „Biserica și Școla.”

Dotățiunea se compune: 1) din relutul sesiunii parochiale de 420 fl. anual, care se plătesce regulat și lunar recursiv la casa magistratului orașenesc, o parte rezervată, de anual 190 fl. După trecerea din viață a preotului (paroch) concernent, relutul întreg îl va beneficia capelanul ales; 2) stola usuată, prețuită cel puțin la 120 fl.; 3) birul preoțesc dela 120 de case și respective familii, ce aparțin la acea parochiă, à 1 (un) fl. anual 120 fl.; 4) din venitul stolar al parochiei ppresbiterale din loc, anual circa 150 fl.; 5) din partea comunei bisericesci un ajutor anual pe durata capelăniei, în număr 50 fl. Suma 630 fl., adică: șese sute treizeci fl. v. a.

Posiția a 4-a subsumează o stipulare particulară între alegândul capelan și între P. D. ppresbiter paroch local, ca în timp de absentare sau de împedecare a Dlui ppresbiter capelanul să-l substituie pe Dl. ppresbiter în funcțiunile sale de paroch, având a se beneficia în aceste casuri de a treia parte din venitul stolar competent. Această relațiune va avea eventual o durată mai îndelungată ca a capelăniei.

În temeiul recerințelor simțite permanent în acest oraș pe terenul spiritual religios, adică trebuințele de catichet la numărósele școle de aici, la diferite institute humanitare etc., comitetul parochial constată destul de motivate prospecte capelanului alegând, ca din unul sau altul dintre aceste isvóre de venit să mai dobândescă considerabile venite laterale, pe lângă dotațiunea sa regulată.

Parochia fiind de clasa primă, dela competenți se cere ecalificațiunea prescrișă în §. 15 lit. a) a Regulamentului pentru parochii. Recursele sunt a se înainta în termenul de sus la P. O. oficiu ppresbiteral în Timișoara (Fabric). Reflectanții vor avea a se presenta cel puțin odată în vre-o Duminecă ori sârbătóre în s. biserică dela s. Ilie, cu observarea §-ului 18 din același Regulament, spre a-și arăta desteritatea omiletică și rituală.

Din ședința comitetului parochial, ținută în Timișoara-Fabric, la 16/38 Iunie 1895.

Paul Rotariu, m. p.   *Traian Lungu, m. p.*
președintele com. par.   notariul com. par.

Cu consensul ppresb. tractual: Dr. TR. PUTICI, m. p.

Pentru deplinirea parochiei din **Remetea-Timışană**, devenită vacantă prin reposesarea preotului Nicolae Petrescu de acolo, se escrie concurs cu termin de **30 de zile** dela prima publicare, în organul diecesan „Biserica și Școla.”

Emolumentele anuale, și anume: una sesiune pământ, venitul stolar și biral usitat până aici dela 130 numere de case respective familii, folosirea unui întra- și estravilan, computate la olaltă, fac cel puțin 600 fl. la an.

Dela recurenți se cere ecalificațiunea prescrișă în §-ul 15 lit. b) din Regulamentului pentru parochii dela a. 1891. Recursele instruate cu documente originale sunt a-se trimite la oficiul ppresbiteral al Timișorii. Recurenții au să se presente, cu observarea §. 18 din același re-

gulament, în s. biserică de acolo, spre a-și arăta desteritatea omiletică ori rituală, în vre-o Duminecă ori sârbătóre.

Din ședința comitetului parochial, ținută în Remetea, la 10/22 Iunie 1895.

Comitetul parochial.

Cu consensul protopresb. tractual: Dr. TR. PUTICI, m. p.

Pentru deplinirea definitivă a stațiunii învățătorești dela școla confesională ort. rom. din **Topolovățul-mare**, (inspectoratul Belințului) se escrie de nou concurs cu termin de alegere pe **9/21 Iulie a. c.**

Emolumintele anuale sunt: 1) Bani gata 192 fl. v. a.; 2) pentru conferință 10 fl.; 3) paușal de scris 5 fl.; 4) pentru 32 metri lemne, din cari are a se încălzi și școla 64 fl.; 5) 29 măji metrice grâu și cucuruz; 6) 2 jugere pământ arătoriu clasa I.; 7) $\frac{1}{4}$ juger grădină estravilan; 8) cortel liber cu grădină de legumi; — dela înmormântări, unde va fi poftit a] din comuna matre 40 cr. b] din filia Topolovățul-mic 50. cr.

Doritorii de a ocupa acest post au a se presenta în vre-o Duminecă sau sârbătóre spre a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Din ședința comitetului parochial dela 16/28 Mai 1895.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: **LUCIAN ȘIEPEȚIANU, m. p.**
adm. protopopesc.

Pentru deplinirea definitivă a stațiunii învățătorești dela școla confesionala gr. or. rom. din **Dragoești**, se escrie concurs cu termin de alegere pe ziua de **Joi la 20 Iuliu v. (1 August.) a. c.**

Emolumintele anuale sunt:

a) în bani gata 172 fl. 50 cr.; b) pentru conferințe 5 fl.; c) pentru scripturistică 5 fl.; d) 22 metri lemne aduse în curtea școlei din care este a se încălzi și sala de învățământ — prețuite 22 fl.; e) 15 meți grâu; f) 12 meți cucuruz; g) $2\frac{1}{2}$ jugere pământ arătoriu; h) $\frac{1}{2}$ juger grădină intravilană și cortel liber; i) dela înmormântări unde va fi poftit 20 cr.

Doritorii de a ocupa acest post au a se presenta în vre-o Duminecă sau sârbătóre spre a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Preferinție vor avea cei ce posed cunoștința notelor, și sunt capaci a instrua și conduce corul vocal, pentru care va primi ca onorariu 2 jugere pământ arătoriu din sesia parochială, — având a porta spesele de contribuție după acel pământ.

Din ședința comitetului parochial dela 24 Mai st. v. (5 Iunie) 1895.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: **LUCIAN ȘIEPEȚIANU, m. p.**
adm. protopresbiteral.

Pe basa decisului Veneratului Consistoriu gr. or. rom. din Oradea-mare de dato 30 Dec. 1894 Nr. 1763 sc. pentru postul învățătoreșc la școla noastră confesională din **Topa de sus**, protopresbiteratul Beiușului, se escrie concurs cu termin de alegere pe **30 Iulie (11 Aug.) c.** Salariul este 300 fl. v. a. bani gata, locuință liberă, grădină pentru legume, stole dela înmormântări 20—40 cr. și alte venite cantorale. Recurenții cu calificațiune se-și înainteze recoursele Reverendissimului Domn protopop Elia Moga, cu locuința în Robogány și înainte de alegere doritorii au să se prezenteze în vre-o Duminecă sau sârbătóre la sânta biserică din loc pentru de a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Dat în ședința comitet. par. 12/24 Iunie 1895.

Vasiliu Papp, m. p.
preot. preș. com. par.

Ioan Buda, m. p.
not. com. par.

Nr. 362/895.

Spre conferirea de stipendii noue din „Fundatiunea lui Gozdu“, pe anul scolastic 1895/6 pentru studiile mai inalte se escrie concurs pe langa urmatoarele conditiiuni:

1. Concurentii se documenteze cu documente originale sau autenticate de notariu public:

ca sunt fii de cetateni ungari si se tin de biserica ortodoxa orientala romana, spre care scop se cere ca pe langa atestatul de botez se alature si adeverinta dela parochul respectiv, ca si in prezent sunt ortodocsi-orientali;

ca studieza cu succes bun la vre-un institut public din patria, cea-ce frecuantatii dela gimnasia se documenteze cu atestat despre anul scolastic 1894/5, er cei dela facultati cu indice despre tote cursurile ascultate; ca nu sunt in stare a se sustine la studii din averea proprie, sau a parintilor lor.

2. Cei-ce vor se studieze la vre-un institut afara din patria, au se-si esoperece concesiune ministeriala.

3. Petitiunile instruate cu documentele necesare sunt a se adresa la reprezentanta fundatiunii lui Gozdu, (Budapest, Kiraly-utca 13. sz.), pana la 1. August a. c. st. n.

4. Totodata se provoca stipendistii actuali ca pana la terminul susindicat se arata rezultatul studiilor din anul scolastic 1894/5, caci altcum li se va sista stipendiul.

5. Petitiunile cari nu sunt instruate cu documentele amintite in concursul present sau sosite dupa terminul scris, nu se vor lua in considerare.

Din sedinta reprezentantei fundatiunii lui Gozdu tinuta in 24 Martie, 1895 n.

Estradat prin:

George Bogoevich, m. p.
notariu.

—□—

Pentru parochia din orasul **Bichis** (Békés) devenita vacanta dupa mortea preotului *Teodor Serbanu*, se escrie concurs cu termin de alegere pe **6/18 August a. c.**

Dotatiunea impreunata cu acesta parochia:

a) 76 jughere mici pament aratoriu cu un venit anual aprocsimativ de 988 fl. b) bir dela credinciosi aprocsimativ 150 fl. c) venitele stolari aprocsimativ 100 fl. d) din fondatiuni pentru facerea parastaselor — pana cand percentuatiunea remane nestrmutata, — aprocsimativ 40 fl. e) quartir liber cu o gradina de legumi; cari tote la oalta dau un venit anul de 1278 fl.

Pamantul dupa 15 ani se va augmenta inca cu 10 jughere.

Sarcinele publice le va suporta alegandul.

Recurentii au se-si ajusteze recursurile lor amesurat §. 15 lit. a) din Regul. pentru parochii de clasa I si amesurat §. 13. din Stat. org. si se le trimita — adresate comitetului parochial din Bichis, — la subscrisul ppresbiter tractual in Chisineu (Kisjenó) pana in 8 zile naainte de alegere; er pentru a-si arata desteritatea in cele ceremoniale si oratorie, au sa se prezenteze amesurat §. 18 din Reg. pentru parochii in vr'o Dumineca sau serbatoare in st. Biserica din Bichis.

Bichis, 1/13 Iunie, 1895.

Comitetul parochial.

In contelegere cu Dr. IOAN TRAILESCU, m. p. protopresbiter.

—□—

Pentru ocuparea postului de invetatoriu la scola a II-a din **Socodor** (inspectoratul Chisineului, cottul Arad)

se escrie concurs cu termin de alegere pe **30 Iuliu (18 Aug.) 1895.**

Emolumentele sunt:

a) in bani gata 300 fl. b) Pentru conducerea colului bisericesc 100 fl.; c) Pentru scripturistica 5 fl.; d) Pentru familiaie 10 fl.; e) Pentru conferinte si reuniuni 11 fl. 66 cr.; f) 8 stengeni metrici de lemne, din cari are a se incaldi si sala de invetament, quartir liber cu gradina de legumi si dela inmormentari mari, unde va fi poftit 1 fl.

Recurentii au se-si trimita recursurile lor ajustate cu testimoniu de calificatiune si limba maghiara, precum si cu atestat ca sunt in stare a conduce si instrua cor vocal cvartet, — adresate comitetului parochial din Socodor, — la subscrisul inspector de scole in Chisineu (Kisjenó) pana in presara alegerii; — er pana la alegere a se presenta in sf. biserica din Socodor in vr'o Dumineca sau serbatoare, pentru a-si arata desteritatea in cant si tipic.

Comitetul parochial.

In contelegere cu Dr. IOAN TRAILESCU, m. p. ppresbiter, inspector de scole.

—□—

Pentru ocuparea postului de invetatore la scola de fete din **Pilul-mare** (inspectoratul Chisineului cottul Arad) se escrie concurs cu termin de alegere pe **23 Iuliu (4 August) 1895.**

Emolumentele sunt:

a) in bani gata 300 fl.; b) 2 stangini de lemne; c) pentru scripturistica 4 fl.; d) pentru conferinte 10 fl.; e) locuinta corespundetore cu gradina.

Recurentele si vor substerne recursurile lor ajustate conform §. 13 din Stat. org. si a normativelor in vigore, — adresate comitetului paroch. din Pilul-mare, — la subscrisul inspector de scole in Chisineu (Kisjenó) pana in presara alegerii; totodata au se se prezenteze in timpul concursului in s. biserica din Pil.

Se observa, ca in lipsa de recurente cu testimoniu de calificatiune, se vor pune in candifiare si absolvente de preparandie.

Comitetul parochial.

In contelegere cu Dr. I. TRAILESCU, m. p. ppresbiter, inspector de scole.

—□—

Pentru definitiva deplinire alor doue statiuni invetatoresci din **Buteni**, (Butyin) prin acesta se escrie concurs cu termin de alegere la **20 Iuliu a. c.** (St. Ilie) pana cand recurentii se vor presenta vre-odata in biserica spre a-si arata aptitudinile in cantare si tipic si-si vor substerne recursurile pe calea P. On. oficiu inspectoral — catre subscrisul comitet. — Se accentua, ca vor fi preferiti aceia, cari vor dovedi ca sunt in stare a conduce corul bisericesc.

Dotatiunea e urmatorea:

1) la clasa superiöra: a) in bani 300 fl.; b) pentru 20 sinice bucate 181 fl. 97 cr.; c) 8 stengini de lemne; d) pentru conferinta 10 fl.; e) pentru scripturistica 5 fl.; f) dela inmormentari unde va fi poftit cate 50 cr.; g) quartir liber cu gradina.

2) la clasa inferiöra: a) in bani 300 fl.; b) pentru quartir 50 fl.; c) pentru conferinta 10 fl.; d) pentru scripturistica 5 fl.; e) patru stengini de lemne; f) dela inmormentari unde va fi poftit cate 50 cr.

Buteni, la 24 Maiu 1895.

Comitetul parochial.

In contelegere cu mine: CONSTANTIN GURBAN, m. p. protopresbiter, inspector cerc. de scole.